

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.410.004.02.2023

Pan Tomasz Krupa
Burmistrz Gminy Baborów
Urząd Miejski w Baborowie
48-120 Baborów, ul. Ratuszowa 2A

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/074 – Ustalanie, pobieranie i egzekwowanie opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych
w województwie opolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Baborowie ¹ , ul. Ratuszowa 2A, 48-120 Baborów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Krupa, Burmistrz Gminy Baborów ² , od 19 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych 2. Nadzór nad realizacją zadania w zakresie gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Badaniem zostały objęte również działania jednostki kontrolowanej z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, gdy miało to wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącego okresu objętego kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Agnieszka Broszczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/24/2023 z 3 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą zadania związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych zostały przypisane komórkom organizacyjnym Urzędu oraz pracownikom. W Urzędzie podejmowano działania w celu diagnozowania potrzeb obejmujących budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych. Terminowo realizowano także obowiązki sprawozdawcze dotyczące działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Burmistrz sprawował nadzór nad działalnością Spółki Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Baborowie⁵, której powierzono realizację zadanie obejmujące gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi, w oparciu m.in. o dane i informacje zamieszczane w sprawozdaniach tego podmiotu.

W związku z przekazaniem sieci kanalizacji deszczowej w administrowanie Spółce oraz wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne⁶, Burmistrz nie zapewnił opracowania stosownego projektu uchwały organu stanowiącego w sprawie powierzenia realizacji zadania własnego w zakresie świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Zgodnie bowiem z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej⁷ podjęcie decyzji o sposobie realizacji należy do wyłącznej właściwości rady gminy.

Ponadto wbrew postanowieniom zawartej ze Spółką umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów z 31 marca 2017 r., przekazanie ww. składników majątkowych Gminy nie nastąpiło na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego. Burmistrz nie podjął też rzetelnych działań na rzecz weryfikacji sposobu wyliczenia stawki opłaty w wysokości 1,08 zł/m³, którą przyjęto w podjętych przez Radę Miejską w Baborowie uchwałach z 18 czerwca i 7 sierpnia 2019 r.

Pozostałe nieprawidłowości polegały w szczególności na: nieterminowej i nierzetelnej realizacji obowiązków statystycznych oraz załatwiania skargi i wniosków dotyczących odprowadzania wód opadowych i roztopowych z naruszeniem terminów określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego⁸.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: ZUK sp. z o.o. lub Spółka.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, ze zm.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 679.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm. Dalej: KPA.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2019-2023 zadanie dotyczące odprowadzania wód opadowych i roztopowych zostało przypisane Referatowi Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej oraz ujęte w zakresie czynności pracownika, zatrudnionego na samodzielnym stanowisku pracy inspektora ds. infrastruktury komunalnej. W kontrolowanym okresie, zgodnie z obowiązującym w Urzędzie Regulaminem organizacyjnym¹⁰ do wspólnych zadań samodzielnych stanowisk należało: przygotowywanie materiałów oraz podejmowanie czynności organizatorskich na potrzeby organów gmin, w tym: pomoc Radzie Miejskiej, właściwym komisjom Rady, Burmistrzowi i jednostkom pomocniczym Gminy w wykonywaniu ich zadań oraz przygotowywanie sprawozdań, ocen, analiz i bieżących informacji o realizacji zadań. Do szczegółowych zadań samodzielnego stanowiska pracy inspektora ds. infrastruktury komunalnej należało m.in. utrzymanie cieków komunalnych. Nadzór nad przygotowaniem projektów uchwał Rady oraz zarządzeń Burmistrza należał do Sekretarza Gminy¹¹. Począwszy od 1 sierpnia 2019 r.¹², do zadań szczegółowych Referatu Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej należało m.in. prowadzenie spraw związanych z planowaniem i realizacją inwestycji gminnych oraz gospodarką komunalną oraz prowadzenie spraw związanych z konserwacją i utrzymaniem w należytym stanie technicznym infrastruktury melioracyjnej i kanalizacji deszczowej. Do zadań wspólnych referatów należało: a/ przygotowywanie projektów uchwał, zarządzeń, analiz i innych materiałów pod obrady Rady Miejskiej oraz dla potrzeb Burmistrza, b/ przygotowywanie analiz, opinii, informacji i sprawozdań dotyczących realizacji powierzonych zadań, c/ opracowywanie projektów planów, programów, polityk i strategii Gminy w zakresie swojej właściwości, d/ sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań Gminy w zakresie swojej właściwości merytorycznej przez inne podmioty.

(akta kontroli str. 3-34, 78-95)

Począwszy od 24 stycznia 2020 r. zadania związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych zostały pisemnie powierzone pracownikom Urzędu¹³, oprócz okresu od 20 lutego 2019 r. do 23 stycznia 2020 r., co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Zadania te obejmowały: gospodarowanie wodami, w tym wprowadzanie do środowiska wód opadowych i roztopowych oraz nadzór nad eksploatacją sieci wodno-kanalizacyjnej. Do zadań kierownika Referatu Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej należało m.in.: organizowanie pracy Referatu zapewniające zgodne z przepisami i terminowe wykonywanie powierzonych zadań oraz zapewnienie opracowywania projektów aktów prawa miejscowego w zakresie odpowiadającym właściwości merytorycznej kierowanego Referatu.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Z 31 marca 2017 r.

¹¹ Dalej: Sekretarz.

¹² Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym wprowadzonym zarządzeniem Burmistrza Nr OW-63/19 w sprawie regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Baborowie obowiązujące od 1 sierpnia 2019 r.

¹³ Podinspektora ds. infrastruktury komunalnej – zatrudnionego w okresie od 19 grudnia 2018 r. do 19 lutego 2019 r. (samodzielne stanowisko pracy), Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 24 stycznia 2020 r. do 31 lipca 2020 r., Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 3 sierpnia 2020 r. do 28 lutego 2023 r. oraz Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 15 lutego 2023 r.

Przyjęcie wskazanych wyżej zakresów obowiązków zostało pisemnie potwierdzone przez pracowników, z wyjątkiem kierownika Referatu Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 71-73, 126-138, 183-186)

Pracownicy realizujący powyższe zadania legitymowali się dyplomami ukończenia studiów wyższych o specjalnościach: architektura, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, inżynieria mechaniczna i gospodarka przestrzenna – rozwój regionalny i wycena nieruchomości. W okresie zatrudnienia w Urzędzie ww. pracownicy nie uczestniczyli w specjalistycznych szkoleniach obejmujących realizację zadania własnego gminy dotyczącego odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Pracownicy realizujący zadania w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych nie zgłaszali zapotrzebowania na udział w specjalistycznych szkoleniach. Dostęp do specjalistycznej wiedzy m.in. w tym zakresie realizowano przez dostęp do elektronicznego systemu informacji prawnej Legalis administracja firmy C.H. Beck, który oprócz komentarzy i praktycznych wyjaśnień do przepisów prawnych zawiera także poradniki i szkolenia wideo.*

(akta kontroli str. 71-73, 126-138, 840-842)

1.2. Kontrolowana jednostka dysponowała infrastrukturą służącą zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych, obejmującą sieć kanalizacji deszczowej o długości odpowiednio: według stanu na 1 stycznia 2019 r. oraz na koniec 2019 r. i 2020 r. - 21 712 metrów, a na koniec 2021 r. i 2022 r. – 21 906 metrów. Infrastruktura ta zapewniała obsługę 39,270 ha powierzchni.

Sekretarz poinformował, że (...) *Pomimo wykonania w 2021 roku nowej inwestycji (194 m odcinka kanalizacji deszczowej), rzeczywista powierzchnia, z której odprowadzane są wody opadowe i roztopowe nie uległa zmianie (39,270 ha), ponieważ kanalizacja ta dopiero będzie obsługiwała powierzchnie szczelne i utwardzone będące aktualnie w trakcie zabudowy budynkami jednorodzinnymi przez indywidualnych inwestorów.*

Ponadto, odprowadzanie wód opadowych i roztopowych na obszarze miasta Baborów odbywało się z zebranych z tego obszaru wydzielonych na tym terenie 11 zlewni, które ujęto w odrębne systemy kanalizacji deszczowej wraz z 11 wylotami odprowadzającymi wody do odbiorników (10 do rzeki Psina, a jeden do rowu otwartego ziemnego ciągnącego dalej do rzeki Psina).

(akta kontroli str. 7-8, 29, 473-505, 847, 850)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Gmina nie prowadzi ewidencji pozwalającej na ustalenie liczby nieruchomości, z których wody opadowe i roztopowe są odprowadzane za pośrednictwem systemu kanalizacji oraz nie dysponuje danymi o infrastrukturze i urządzeniach pozostających w dyspozycji innych podmiotów. Ponadto poinformował, że (...) Obowiązkiem właściciela nieruchomości jest zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie własnej nieruchomości lub podłączenie do istniejącej kanalizacji deszczowej, ewentualnie w przypadku braku takiej możliwości podłączenie wykonanie własnej sieci łącznie z odprowadzeniem do odbiornika, którym może być otwarty rów odwadniający lub rzeka. Wymagane jest w tym przypadku zezwolenie właściciela odbiornika, którym niejednokrotnie nie jest Gmina, a co się z tym wiąże właściciel nieruchomości oraz wybudowanej sieci nie jest zobowiązany do przekazywania Gminie informacji o wykonanej kanalizacji, natomiast ma obowiązek zgłoszenia tego faktu do zasobu geodezyjnego Starostwa. Sytuacje takie mogą dotyczyć głównie terenów*

przemysłowych położonych najczęściej poza terenem ścisłej zabudowy miejskiej (...).

(akta kontroli str. 68-69, 123, 848, 851)

Gmina podejmowała działania zmierzające do zdiagnozowania potrzeb w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury służącej zagospodarowaniu ww. wód, co umożliwiło m.in. zaplanowanie inwestycji przy ul. Powstańców. Sekretarz poinformował, że (...) *Na podstawie zgłoszeń mieszkańców ulicy Powstańców w Baborowie, których nieruchomości są zalewane podczas intensywnych opadów deszczu, podjęto działania mające na celu przebudowę i budowę kolektora kanalizacji deszczowej w Baborowie przy ul. Powstańców, którą odprowadzane są wody opadowe do rzeki Psiny.*

W powyższym zakresie: a/ zlecono wykonanie operatu wodnoprawnego na potrzeby uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na przebudowę wylotu kanalizacji deszczowej W-10 do rzeki Psiny w km 31+350 na dz. Nr 1621/1 (operat został sporządzony w kwietniu 2022 r.); b/ uzyskano decyzję Starosty Głubczyckiego z 3 stycznia 2022 r. na lokalizację sieci kanalizacji deszczowej w pasie drogi powiatowej nr 12770 na ul. Powstańców w miejscowości Baborów; c/ sporządzono kosztorys inwestorski dla inwestycji „Przebudowa kolektora kanalizacji deszczowej w Baborowie” (ul. Powstańców) o wartości kosztorysowej robót 377 677,35 zł (opracowanie z 7 kwietnia 2022 r.). Jak wyjaśnił Sekretarz, z uwagi na brak środków finansowych zadanie to nie zostało jak na razie wprowadzone do budżetu.

(akta kontroli str. 68-69, 123-124, 319-326)

W kontrolowanym okresie Urząd nie dysponował danymi dotyczącymi stanu technicznego sieci kanalizacji deszczowej, w tym występujących awarii. Sekretarz wyjaśnił, że (...) *W dokumentacji zgromadzonej w Urzędzie brak jest dokumentów przedkładanych w okresie od 2019 do 2023 roku przez Zakład Usług Komunalnych dotyczących stanu technicznego sieci kanalizacji deszczowej, w tym występujących awarii i zamierzeń inwestycyjnych niezbędnych do utrzymania sprawnej infrastruktury kanalizacji deszczowej.*

(akta kontroli str. 841, 843)

1.3. Gmina realizowała inwestycje drogowe, z którymi związana była budowa lub modernizacja sieci kanalizacji deszczowej, w tym:

a/ w 2021 r. wykonano:

- uzbrojenie działek pod zabudowę mieszkaniową przy ul. Wiejskiej w Baborowie, które obejmowało również wykonanie 194 m nowej kanalizacji deszczowej oraz siedem sztuk studni (wydatkowano 99 710,96 zł);
- przebudowę drogi gminnej ul. Strażaków, w tym modernizację 35 m kanalizacji deszczowej i siedmiu sztuk studni (wydatkowano 62 021,45 zł);
- przebudowę drogi gminnej ul. Piaskowa, w tym modernizację 4 m kanalizacji deszczowej, dwóch wpustów i sztuk studni (wydatkowano 8 612,11 zł);

b/ w 2022 r. wykonano:

- modernizację odcinka kanalizacji deszczowej przy ul. Wąskiej o długości 55 m (wydatkowano 41 141,28 zł);
- przebudowę drogi gminnej w Dziećmarowie obejmującą wykonanie 127,5 m kanalizacji deszczowej, ośmiu wpustów i 10 studni (wydatkowano 132 529,00 zł);
- przebudowę drogi gminnej w Babicach obejmującą wykonanie 56,7 m kanalizacji deszczowej, 14 wpustów i czterech studni (wydatkowano 87 107,40 zł);

c/ w 2023 r.:

- zakończono I etap realizacji inwestycji obejmującej uzbrojenie działek pod zabudowę mieszkaniową przy ul. Klonowej w Baborowie, gdzie zakres robót obejmował m.in. budowę sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i odcinka sieci kanalizacji deszczowej od studni D1 do studni D4; elementy nowopowstałej

infrastruktury obejmowały 68 m odcinka kanalizacji deszczowej i cztery studnie rewizyjne (wydatkowano 74 594,23 zł);

- zaplanowano modernizację infrastruktury drogowej w części przemysłowej i zabytkowej miasta Baborów (ul. Kolejowa, Polna, Rynek), w tym przebudowę drogi gminnej nr 108 725 O wraz z przebudową kanalizacji deszczowej; modernizacja dotyczyła 1186 m odcinka długości kanalizacji deszczowej, 36 studni i 33 wpustów.

(akta kontroli str. 69, 124, 222)

1.4. Na terenie miasta Baborów istniała wyodrębniona sieć kanalizacji deszczowej o długości 21 906 m (według stanu na koniec 2022 r.), w której skład wchodziło także 568 szt. studzienek, 294 szt. wpustów oraz 11 wylotów. W odniesieniu do pozostałego terenu Gminy, Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Z dokumentacji dostępnej w Urzędzie Miejskim w Baborowie wynika, że na terenie Gminy Baborów (teren wiejski) nie występuje należąca do Gminy kanalizacja ogólnospławna.*

Odcinki kanalizacji deszczowej to z reguły odwodnienie dróg powiatowych i wojewódzkich oraz zakładu rolnego w Langowie sołectwo Tłustomosty, których parametry (długość i liczba urządzeń) nie są mi szczegółowo znane.

(akta kontroli str. 69, 124, 847, 850)

W trybie art. 29 ust. 1 pkt. 2 lit f ustawy o NIK pozyskano informacje od Starostwa Powiatowego w Głubczycach w zakresie dotyczącym kanalizacji deszczowej na terenie Gminy Baborów, z której wynikało, że:

a/ w miejscowościach: Babice, Boguchwałów, Czerwonków, Dzielów, Księżę Pole, Dziećmarów, Raków, Sucha Psina, Sułków, Szczyty i Tłustomosty znajduje się kanalizacja deszczowa o łącznej długości 17,97 km oraz ogólnospławna o łącznej długości 0,15 km występująca w miejscowościach: Boguchwałów, Raków, Sułków;

b/ na terenie miasta Baborów długość kanalizacji deszczowej wynosi 27,78 km, a kanalizacji ogólnospławnej 0,63 km;

c/ łączna liczba urządzeń do obsługi ww. infrastruktury w ww. miejscowościach wynosi 6 960 (w tym: studzienki, trójniki, zasuwki, kratki ściekowe, włazy itp.). Poinformowano również, że (...) *Zgodnie z posiadanymi informacjami w bazie GESUT, nie można stwierdzić czy kanalizacja ogólnospławna jest wykorzystywana do odprowadzania wody opadowej. Nie wyklucza się istnienia innych sieci kanalizacji deszczowych, nie zgłoszonych do inwentaryzacji powykonawczej. Starosta Głubczycki nie prowadzi ewidencji miejsc/obszarów, które nie są objęte infrastrukturą. O konieczności lub potrzebie istnienia w jakimś miejscu sieci kanalizacyjnej lub innej, decyzje właściciel/zarządca terenu.*

(akta kontroli str. 222-224)

Sekretarz, w sprawie ww. rozbieżności dotyczących długości kanalizacji deszczowej zlokalizowanej na terenie miasta Baborów wyjaśnił, że (...) *Z posiadanej w Urzędzie dokumentacji stanowiącej podstawę udzielonego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków opadowych i roztopowych zebranych z obszaru miasta Baborów, sporządzonej na podstawie inwentaryzacji sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i wodociągowej wykonanej w roku 2013 na podstawie map zasadniczych w skali 1:500, będących w zasobie Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Głubczycach wynika, że jej długość wynosiła 21 712 m, co łącznie z odcinkiem wykonanym w 2021 roku (194 m) daje obecnie długość 21 906 m. Nie jesteśmy w stanie jednoznacznie stwierdzić skąd aktualnie wzięły się wynoszące ponad 5 km różnice w długości kanalizacji wg danych w bieżącym roku w porównaniu do danych otrzymanych z tego samego źródła w 2013 roku. Według wyżej wymienionej inwentaryzacji wynika, że całość wód deszczowych i opadowych z terenu miasta Baborów odprowadzana jest do rzeki Psiny tylko za pośrednictwem kanalizacji deszczowej. Gmina Baborów nie posiada na terenie miasta kanalizacji ogólnospławnej. Ponadto poinformował, że*

(...) Wykazane przez Starostwo Powiatowe w Głubczycach odcinki kanalizacji deszczowej na terenie wiejskim mogą dotyczyć głównie odwodnienia dróg gminnych, powiatowych lub wojewódzkich wybudowanych i administrowanych przez poszczególnych zarządców. Ponadto, jako przyczynę ww. rozbieżności Sekretarz wskazał też, przywołany w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia, brak obowiązku przekazywania Gminie informacji o wykonanej kanalizacji (informacje w tym zakresie powinny być przekazywane do zasobu geodezyjnego Starostwa Powiatowego).

(akta kontroli str. 848, 850-851)

1.5. Sekretarz poinformował, że (...) W kontrolowanym okresie Burmistrz nie wydawał warunków podłączenia do miejskiej kanalizacji deszczowej, ponieważ wykonywanie tego zadania zostało przekazane Zakładowi Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Baborowie na podstawie umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów z dnia 31 marca 2017 r. (...).

(akta kontroli str. 69, 125)

Zgodnie z informacją przekazaną przez ZUK sp. z o.o. w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, w kontrolowanym okresie wydane zostały warunki podłączenia do miejskiej kanalizacji deszczowej dla dziewięciu podmiotów¹⁴. W informacji tej nie ujęto danych dotyczących wielkości i rodzaju powierzchni szczelnych planowanych do odwodnienia, wskazując jedynie, że w siedmiu przypadkach budynki znajdują się w budowie, a dwóch pozostałych posesji nie podłączono. Nie wystąpiły przypadki negatywnego rozpatrzenia wniosków w tym przedmiocie.

(akta kontroli str. 141-182)

1.6. Gmina Baborów, na podstawie umowy z 31 marca 2017 r. powierzyła Spółce administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów¹⁵ w celu realizacji zadań własnych gminy polegających na zapewnieniu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków z terenu Gminy Baborów. Strony ustaliły, że przedmiot umowy zostanie przekazany w drodze protokołu zdawczo-odbiorczego, podpisanego przez przedstawicieli stron, po dokonaniu oględzin obiektów. Ww. protokół miał zawierać: wykaz i położenie obiektów z krótką ich charakterystyką, wyszczególnienie dokumentacji inwestycyjnej oraz wykaz innych dokumentów (umowy serwisowo-gwarancyjne, instrukcje eksploatacji, dokumentacja techniczno-ruchowa, pozwolenia wodnoprawne, wykaz przyłączonych odbiorców oraz operat szacunkowy). Protokół ten nie został jednak sporządzony, co opisano szczegółów w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 97-122, 260-262)

W sprawie ewidencjonowania odbiorców ww. usług, Sekretarz wyjaśnił, że (...) W Urzędzie Miejskim w Baborowie nie było informatycznego rejestru/systemu, w którym gromadzone były dane o odbiorcach usług w zakresie wód opadowych i roztopowych przed dniem zawarcia umowy z ZUK Baborów o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej. W dokumentacji prowadzonej przez Urząd brak również takiego rejestru prowadzonego w wersji papierowej. (...) W trakcie trwania umowy Gmina nie przekazywała żadnych danych o odbiorcach wód opadowych i roztopowych z prowadzonych w Urzędzie rejestrów. Jeżeli ZUK wydawał warunki przyłączenia dla nowych odbiorców, to dane do ustalenia opłaty za usługę pozyskiwał na podstawie przeprowadzonej przez pracowników spółki wizji w terenie. (...) W związku z zawartą umową o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej

¹⁴ Dotyczyły one obszarów zlokalizowanych w Baborowie: ul. Raciborska, ul. Moniuszki, dz. 355/1, ul. Raciborskiej dz. 1224/1, ul. Wodnej dz. 715, dz. 865/14, dz. 770/2, dz. 1752, dz. 1286/6.

¹⁵ Dalej: umowa o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów.

w miejscowości Baborów z 31 marca 2017 r. Zakład Usług Komunalnych nie formułował oczekiwań odnośnie udostępniania przez Urząd informacji o odbiorcach wód opadowych i roztopowych.

(akta kontroli str. 71-72, 97-98, 126, 260-262, 841, 843)

1.7. Starosta Głubczycki¹⁶ decyzją z 11 lipca 2014 r. udzielił Burmistrzowi pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków opadowych i roztopowych ujętych w odrębne systemy kanalizacji deszczowej z terenu miasta Baborów do rzeki Psiny oraz rowu melioracyjnego. Pozwolenie to obowiązuje do 30 czerwca 2024 r.

Ilość ścieków opadowych i roztopowych określonych w ww. decyzji wyniosła: $Q_s = 1679,32 \text{ dm}^3/\text{s}$, $Q_{\text{max.h}} = 1511,38 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śrd}} = 332,97 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_r = 121\,535,17 \text{ m}^3/\text{rok}$ o składzie maksymalnie: zawiesina ogólna 100 mg/l i węglowodory ropopochodne 15 mg/l.

W pkt. III decyzji określone zostały następujące warunki i obowiązki:

- a/ nie wprowadzać do odbiornika ścieków innych niż określone w decyzji,
- b/ utrzymywać odwadnianie powierzchni w należytej czystości,
- c/ wykonywać badania ścieków deszczowych, w trakcie trwania opadu pod względem zawartości zawiesiny ogólnej i węglowodorów ropopochodnych, z częstotliwością: co najmniej dwa razy do roku, w okresie wiosny i jesieni,
- d/ wyniki pomiarów przekazywać Staroście w terminie 30 dni od dnia wykonania pomiaru,
- e/ utrzymywać w należyłym stanie technicznym i eksploatacyjnym wszystkie urządzenia i instalacje służące do transportu, podczyszczania i odprowadzania ścieków,
- f/ przestrzegać warunków określonych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Opolu – Oddział w Głubczycach (m.in. zobowiązano Gminę do wyremontowania wylotów W-1 – W-11 w terminie do 31 grudnia 2016 r.).

W okresie obowiązywania ww. pozwolenia dwukrotnie dokonana została jego zmiana. I tak, na podstawie decyzji Starosty z 5 stycznia 2017 r.¹⁷ wydłużono termin wyremontowania i dostosowania wylotów W-1 – W-11 (do dnia 31 grudnia 2017 r.), a decyzją z 3 lipca 2017 r.¹⁸ zmieniono treść tego pozwolenia w zakresie oznaczenia podmiotu prowadzącego instalację kanalizacji deszczowej (wskazano ZUK sp. z o.o.)¹⁹.

(akta kontroli str. 38-43, 72, 126, 252-259)

Zgodnie z informacją przekazaną przez Spółkę, w kontrolowanym okresie wysokość ustalonych opłat wynikających z uzyskania ww. pozwolenia wodnoprawnego wyniosła:

a/ opłata stała za usługi wodne, za odprowadzanie do wód opadowych lub roztopowych²⁰: w 2020 r. - 384,00 zł, a w roku 2021 i 2022 - 383,00 zł;

¹⁶ Dalej: Starosta.

¹⁷ Nr OŚ.6341.35.2016.2017.

¹⁸ Nr. OŚ.6341.15.2017.

¹⁹ Wszelkie prawa oraz obowiązki wynikające z punktu III pozwolenia wodnoprawnego, w tym dotyczące m.in. ww. remontów wylotów oraz z powszechnie obowiązujących przepisów, ciążące w związku z eksploatacją instalacji na poprzednio prowadzącym instalację, tj. Gminie Baborów przeszły na Spółkę.

²⁰ Opłata stała zgodnie z Informacjami rocznymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Polskie (dalej: PGW Wody Polskie), ustalającymi jej wysokość została obliczona zgodnie z art. 271 ust. 4 pkt 1 ustawy Prawo wodne, tj.: jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty, wynoszącej 2,50 zł na dobę za 1 m³/s, czasu wyrażonego w dniach, wynoszącego 366/365 dni i określonej w pozwoleniu wodnoprawnym maksymalnej ilości wód opadowych lub roztopowych odprowadzanych do wód w ilości 1511,38 m³/h i wynoszącym po przeliczeniu 0,41982778 m³/s.

b/ opłata zmienna za usługi wodne, za odprowadzanie do wód opadowych lub roztopowych w wysokości²¹: 51 593,00 zł w 2019 r.²², 65 552,00 zł w 2020 r.²³, 50 481,00 zł w 2021 r.²⁴, 51 760,00 zł w 2022 r.²⁵

(akta kontroli str. 141-182)

1.8. Przekazanie sieci kanalizacji deszczowej zlokalizowanej na terenie miasta Baborów w administrowanie Spółce poprzedzone zostało wnioskiem tego podmiotu z 25 listopada 2016 r. W dokumencie tym wskazano na rosnące koszty utrzymania sieci kanalizacyjnej oraz konieczność ponoszenia przez Spółkę opłat za korzystanie ze środowiska za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Burmistrz Gminy wyraził zgodę na powierzenie tego rodzaju usług Spółce, pod warunkiem zawarcia stosownej umowy, regulującej warunki przekazania i sposób zarządzania siecią²⁶. Na podstawie umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów z 31 marca 2017 r., zawartą na czas nieokreślony²⁷ Gmina przekazała Spółce w administrowanie gminne urządzenie gospodarki ściekowej, wyszczególnione w Załączniku nr 1 do umowy – operacie szacunkowym. Szczegółowe obowiązki Spółki określone zostały w Załączniku nr 2 i obejmowały:

a/ zapewnienie zdolności techniczno-ruchowej przedmiotu umowy do odbioru w sposób ciągły wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz decyzjami administracyjnymi, poprzez sprawowanie techniczno-eksploatacyjnego nadzoru ruchu urządzeń i wykonywanie bieżących zabiegów konserwacyjnych oraz naprawczych obejmujących:

- naprawy bieżące takie jak usuwanie nieszczelności, przecieków,
- wymianę poszczególnych urządzeń, jeżeli nie jest opłacalna ich naprawa bieżąca i jednocześnie koszt nabycia urządzenia nie przekracza kwoty 3 500,00 zł netto²⁸,
- przeglądy profilaktyczne i kontrolne urządzeń i sieci technologicznych,
- udrażnianie, oczyszczanie, płukanie i odmulanie;

b/ utrzymanie należytego stanu higieniczno-sanitarnego w obiektach i na terenach z nimi związanych;

c/ przygotowywanie planów remontów i modernizacji eksploatowanych urządzeń;

d/ prowadzenie dokumentacji wymaganej przez przepisy eksploatacyjne i sanitarne.

Ww. zdania oraz zadania z zakresu obsługi odbiorców (tj.: wydawanie warunków technicznych oraz uzgodnień projektów przyłączenia dla przyszłych odbiorców usług z terenu gminy, zawieranie umów na odbiór ścieków z odbiorcami przyłączonymi do sieci, rozliczanie odbiorców z ilości usług, prowadzenie rachunkowości wymaganej przepisami dotyczącymi taryf, umożliwiającej prawidłowe opracowanie wniosków taryfowych) zgodnie z postanowieniami umowy Spółka miała finansować z wpływów tytułem zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków - przychodów obejmujących wody opadowe i roztopowe. Zgodnie z zawartą umową,

²¹ Opłata zmienna zgodnie z informacjami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ustalającymi jej wysokość za poszczególne kwartały danego roku, została obliczona zgodnie z art. 272 ust. 5 ustawy Prawo wodne, tj.: jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty zmiennej za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych bez urządzeń do retencjonowania wody z terenów uszczelnionych (0,75 zł za 1 m³), ilości odprowadzanych wód i czasu (jeden kwartał).

²² Tj.: za I kwartał – 8 133,00 zł, za II kwartał – 14 400,00 zł, III kwartał – 19 145,00 zł i za IV kwartał – 9 915,00 zł.

²³ Tj.: za I kwartał – 7 790,00 zł, za II kwartał – 18 010,00 zł, III kwartał – 22 435,00 zł i za IV kwartał – 17 317,00 zł.

²⁴ Tj.: za I kwartał – 8 346,00 zł, za II kwartał – 14 690,00 zł, III kwartał – 19 898,00 zł i za IV kwartał – 7 547,00 zł.

²⁵ Tj.: za I kwartał – 6 374,00 zł, za II kwartał – 14 225,00 zł, III kwartał – 23 653,00 zł i za IV kwartał – 7 508,00 zł.

²⁶ Pismo z 14 listopada 2012 r., znak: IKD.7021.4.14.2012.

²⁷ Wrz z aneksem nr 1 z 28 grudnia 2017 r. i nr 2 z 31 grudnia 2021 r.

²⁸ Za nieopłacalną naprawę uznano taką, której koszt przekracza 70% ceny nowego urządzenia.

Gmina zobowiązała się do finansowania i realizacji we własnym zakresie następujących zadań:

a/ planowanych oraz poawaryjnych remontów, które obejmowały: wymianę na takie same lub podobne, wyeksploatowanych (zużytych) urządzeń i obiektów lub elementów urządzeń i obiektów o wartości jednostkowej przewyższającej kwotę 3 500,00 zł netto i nie zakwalifikowanych z powodu nieopłacalności do naprawy²⁹ oraz

wymianę uszkodzonego w awarii urządzenia i obiektów lub elementu urządzenia i obiektów o wartości jednostkowej przewyższającej kwotę 3 500,00 zł netto i nie zakwalifikowanego z powodu nieopłacalności do naprawy⁹,

b/ robót modernizacyjnych i odtworzeniowych, uwzględnionych w przyjętym przez wydzierżawiającego planie modernizacji obiektów i urządzeń gospodarki wodnej ściekowej lub wskazanych do wykonania w decyzjach administracyjnych w zakresie prawa wodnego i budowlanego.

(akta kontroli str. 97-122, 516-517)

Sekretarz, w sprawie przesłanek powierzenia Spółce zadań dotyczących eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych wyjaśnił, że (...) *Eksploatacja kanalizacji sanitarnej służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych jest praktycznie tożsama z eksploatacją kanalizacji sanitarnej, którą od 1992 roku realizowała powołana w tym celu spółka Gminy Baborów – Zakład Usług Komunalnych Spółka z.o.o. Firma ta dysponowała i nadal dysponuje odpowiednim sprzętem oraz wykwalifikowaną kadrą gwarantującą właściwe wykonanie tego zadania, w tym możliwość usuwania awarii sieci oraz jej rozbudowę.*

Ponadto poinformował, że (...) *Przekazanie zadań eksploatacji sieci służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych nie zostało poprzedzone Uchwałą Rady Miejskiej w Baborowie o powierzeniu tych zadań Spółce ZUK w Baborowie.*

Brak podjęcia uchwały w zakresie powierzenia zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Spółce stanowi nieprawidłowość opisaną w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 72, 126-127)

1.9. Pismem z 23 kwietnia 2019 r. Prezes Zarządu ZUK sp. z o.o., w związku ze zmianą ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne³⁰ i nieuregulowaną sytuacją opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych z terenu miasta Baborów, zwrócił się do Burmistrza w sprawie podjęcia stosownej uchwały w tym zakresie, przez organ stanowiący gminy. W piśmie zaproponowano stawkę 0,95 zł netto za 1 m³ odprowadzonych wód opadowych, ustaloną w oparciu o dane dotyczące poniesionych w 2018 r. kosztów opłat odprowadzanych do PGW Wody Polskie oraz kosztów bezpośrednich obciążających przedmiotową działalność, służących zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania kanalizacji deszczowej na terenie miasta Baborów.

W uzasadnieniu do przedłożonego projektu uchwały Rady Miejskiej w Baborowie z 2019 r. w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych Burmistrz powołał się na ww. wniosek Spółki oraz wskazał, że realizacja zadania polegającego na eksploatacji, utrzymaniu i rozbudowie urządzeń kanalizacji deszczowej, przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych lub roztopowych wymaga dysponowania stosownymi środkami finansowymi, które mogą pochodzić

²⁹ Kwota nie obejmowała kosztów robocizny związanej z wykonaniem remontu, a wyłącznie koszt zakupu urządzenia lub elementu.

³⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm. Dalej: Prawo wodne.

z opłat wnoszonych przez podmioty korzystające z usług lub względnie pokryte z innych źródeł. W uzasadnieniu stwierdzono także, że – niezależnie od źródła finansowania – nadrzędnym wymogiem jest zapewnienie zrównoważenia ponoszonych przez Spółkę kosztów związanych z realizacją ww. zadania z przychodami, tak aby zapewnić trwałość finansową umożliwiającą świadczenie usługi zbiorowego odprowadzania wód opadowych i roztopowych w perspektywie wieloletniej oraz uniknąć ryzyka tzw. subsydiowania skrośnego. Wskazano też, że proponowana przez Spółkę stawka za 1 m³ odprowadzonych wód opadowych lub roztopowych wynosić powinna 0,95 – 1,00 zł netto. Stawka ta ustalona została w oparciu o dane dotyczące 2018 r., z uwzględnieniem kosztów opłat odprowadzanych do PGW Wody Polskie oraz kosztów bezpośrednich, obciążających przedmiotową działalność, służących zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania kanalizacji deszczowej.

Dalej wyjaśniono, że dla zapewnienia ciągłości świadczonych usług odprowadzania wód opadowych lub roztopowych przez ZUK Sp. z o.o., od 1 stycznia 2018 r. na podstawie Zrządzenia Prezesa Spółki wprowadzono obowiązującą stawkę opłaty za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w wysokości 0,60 zł netto, która miała obowiązywać do momentu podjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską w Baborowie.

(akta kontroli str. 35-53, 260-262, 652-655, 839)

W trakcie posiedzenia Komisji Budżetu i Rozwoju Gospodarczego oraz Komisji Oświaty, Zdrowia i Porządku Publicznego Rady Miejskiej w dniu 17 czerwca 2019 r., jako jedną z przyczyn wzrostu opłaty, w stosunku do dotychczas obowiązującej stawki, wskazywano wzrost obciążeń wobec PGW Wody Polskie³¹. Ponadto wyższa opłata miała stanowić narzędzie zapewniające właściwą retencję wód opadowych i roztopowych, poprzez m.in. mobilizację właścicieli nieruchomości do instalacji indywidualnych zbiorników na deszczówkę.

W podjętej przez Radę Miejską uchwale Nr VII/89/19 z 18 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych³², ustalona cena za ww. usługę na terenie Gminy Baborów, świadczoną przez ZUK Sp. z o.o., wyniosła 1,00zł/m³ plus 8% VAT, tj. 1,08 zł/m³. W dniu 7 sierpnia 2019 r. podjęta została kolejna uchwała³³ o tożsamej treści, uzupełnionej o postanowienie dotyczące ogłoszenia uchwały w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego, z mocą obowiązującą od 1 września 2019 r.³⁴

Kontrolowana jednostka, poza ww. pismem Spółki z 23 kwietnia 2019 r., nie dysponowała dokumentacją stanowiącą podstawę ustalenia stawki ww. opłaty, która umożliwiłaby dokonanie weryfikacji sposobu obliczenia ceny świadczonej na rzecz odbiorców tej usługi. Zarówno w treści ww. pisma, jak i uzasadnienia projektu ww. uchwał nie zawarto szczegółowej kalkulacji kosztów świadczenia tej usługi, wskazującej na konieczność obciążenia odbiorców opłatą według przyjętej stawki. Powyższe, zdaniem NIK uniemożliwiło dokonanie przez Burmistrza rzetelnej weryfikacji przedłożonych propozycji opłat, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 35-53, 260-262, 839)

³¹ W 2017 r. opłata środowiskowa, która odprowadzana była do Urzędu Marszałkowskiego wyniosła około 10 000,00 zł, w 2018 r. opłata stała i zmienna odprowadzana do PGW Wody Polskie wynosić miała 39 000,00 zł.

³² Obowiązująca od 1 lipca 2019 r.

³³ Nr VIII/102/19 w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

³⁴ W uzasadnieniu do projektu uchwały wskazano, że projekt nowej uchwały wynika z konieczności jej opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego, ponieważ zdaniem Wojewody Opolskiego stanowi ona akt prawa miejscowego.

1.10. Zagadnienia dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zostały uwzględnione w treści opracowanych w Urzędzie dokumentów strategicznych i planistycznych. I tak:

a/ w Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Baborów na lata 2014-2020³⁵ m.in. w analizie SWOT (w części Środowisko) jako mocne strony wskazano na włączenie obszaru Gminy Baborów do programu budowy zbiorników małej retencji w województwie opolskim³⁶;

b/ w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Baborów³⁷ podano, że:

- działaniami spójnymi z priorytetami rozwoju na obszarach zagrożonych powodzią będą działania zbieżne z zasadami zagospodarowania ujętymi w planach zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego w szczególności nakierowane na: zwiększenie obszarów retencji naturalnej i sztucznej oraz innych form retencji, ograniczających niedobory wody i łagodzenie skutków zmian klimatycznych; wymagania w zakresie podnoszenia stopnia bezpieczeństwa przestrzeni i społeczeństwa, w obszarze gminy obejmują działania m.in. w zakresie budowy zbiorników retencyjnych Sułków, Babice, Boguchwałów-Wierzbno; ponadto w strategicznych kierunkach polityki przestrzennej (C1- poszanowanie i racjonalna ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym oparta na zrównoważonym wykorzystaniu jego zasobów), wskazano na budowę ww. zbiorników retencyjnych;

- w zakresie dotyczącym obszarów i zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu (wytyczne dla ich określenia w Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) obejmujących ochronę wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniami wskazano na: ochronę wód powierzchniowych i ziemi przed zrzutami zanieczyszczonych ścieków (porządkowanie gospodarki ściekowej), preferowanie rozwiązań technicznych służących do podczyszczania wód opadowych, zwiększenie retencji wód, w szczególności dla potrzeb rolnictwa, poprzez budowę zbiorników małej retencji, w szczególności zbiorników retencyjnych Sułków, Babice, Boguchwałów – Wierzbno;

- w Kierunkach rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej (kierunkach rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków) wskazano na budowę, w tym rozbudowę układów odprowadzania wód opadowych i roztopowych;

c/ w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Baborów³⁸:

- wydzielono tereny retencji wody,

- w zakresie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem – dopuszczono zagospodarowanie nieoczyszczonych wód opadowych i roztopowych na terenie działki budowlanej, jak również przewidziano odprowadzanie wód opadowych i roztopowych poprzez układ sieci infrastruktury technicznej do odbiorników – cieków powierzchniowych.

(akta kontroli str. 510-513, 657-685, 855-861)

W kontrolowanym okresie Burmistrz nie wywiązał się z obowiązku sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³⁹, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 74,139, 510-512)

³⁵ Uchwała Nr XXXIX-378/14 Rady Miejskiej w Baborowie z 30 września 2014 r.

³⁶ W zakresie utworzenia w Gminie Baborów zbiorników w miejscach: Babice, Sułków, Boguchwałów- Wierzbno.

³⁷ Uchwała Nr XIX/217/21 Rady Miejskiej w Baborowie z 30 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Baborów.

³⁸ Uchwała Nr XXXVIII/370/23 Rady Miejskiej w Baborowie z 9 lutego 2023 r.

³⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2556.

W sprawie weryfikacji i przedłożenia Radzie Miejskiej wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Sekretarz poinformował, że (...) *Zakład Usług Komunalnych po 2018 roku nie planował budowy urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych w związku z czym brak w Gminie wieloletniego planu rozwoju i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych (ostatni plan obejmował okres od 2016 do 2018 roku – Uchwała Nr X-112/15 z dnia 7 grudnia 2015 r.).*

(akta kontroli str. 74, 139)

1.11. Zgodnie z wymogiem art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne, Burmistrz zapewnił sporządzenie rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w: planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za lata 2020-2022, a także terminowe przekazywanie tych sprawozdań Ministrowi Infrastruktury (do 28 lutego roku następnego⁴⁰). Jak wyjaśnił Sekretarz, (...) *Gmina w latach podlegających kontroli nie realizowała żadnych działań objętych planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i planami zarządzania ryzykiem powodziowym, dlatego też zgodnie z komunikatem Ministerstwa w sprawie sprawozdań z monitoringu postępów realizacji działań zawartych w ww. planach przesłano informacje zwrotne na podany adres email o tym fakcie wraz z pustymi formularzami, uzupełniając jedynie arkusz „INFO OGÓLNE”.*

W zakresie sprawozdania za 2019 r. Sekretarz wyjaśnił, że (...) *sprawozdanie za rok 2019 przesłane było bezpośrednio ze skrzynki poczty elektronicznej niepracującego już w Urzędzie pracownika, nie odnaleziono wiadomości mailowej z potwierdzeniem daty wysłania.*

(akta kontroli str. 140, 506)

1.12. W latach 2019-2023 do Urzędu wpłynęła jedna petycja, jeden wniosek oraz dwie skargi dotyczące zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

Petycja z 19 lipca 2021 r. dotyczyła podjęcia przez Burmistrza działań w celu przebudowy odcinka instalacji odprowadzającej wody deszczowe ze zlewni przy ul. Powstańców 77 do rzeki Psina w związku z ustawicznym zalewaniem posesji podczas większych opadów deszcz. Stosownie do art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach⁴¹, sprawa została załatwiona w ustawowym terminie, tj. przed upływem trzech miesięcy od daty wpływu do Urzędu. Zgodnie z art. 13 ww. ustawy zawiadomiono podmiot wnoszący petycję o sposobie jej załatwienia wraz z uzasadnieniem, wskazując w piśmie z 19 października 2021 r. podjęte przez Burmistrza działania. Obejmowały one przeprowadzenie wizji lokalnej z udziałem właścicieli nieruchomości, przez które przebiega istniejąca instalacja odprowadzająca wody deszczowe oraz podpisanie umowy na wykonanie prac projektowych związanych z przebudową kolektora kanalizacji deszczowej na wskazanym w petycji odcinku⁴². Wskazano także na konieczność uzyskania specjalistycznych operatów, opinii i formalnych zgód właścicieli na lokalizację

⁴⁰ Zgodnie z zawartym na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury komunikatem w sprawie sprawozdań z monitoringu postępów realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i krajowym programie ochrony wód morskich, w przypadku braku realizacji działań żadnego z ww. programów wystarczyło przesłać informację zwrotną na adres email sprawozdania@mi.gov.pl o tym fakcie wraz z pustym formularzem, uzupełniając jedynie arkusz „INFO OGÓLNE”.

Informacje zwrotne w tym zakresie przekazano odpowiednio: 16 lutego 2021 r., 21 lutego 2022 r., 28 lutego 2023 r.

⁴¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 870.

⁴² Opracowano kosztorys inwestorski z dnia 7 kwietnia 2022 r. dla inwestycji Przebudowa kolektora kanalizacji deszczowej w Baborowie (ul. Powstańców).

urządzenia odwadniającego na terenie ich nieruchomości, celem skompletowania niezbędnej dokumentacji przed przystąpieniem do realizacji prac w terenie.

(akta kontroli str. 317-326)

Na wniosek z 18 sierpnia 2020 r. w sprawie likwidacji lokalnych podtopień na ul. Kolejowej w Baborowie Burmistrz udzielił odpowiedzi w terminie określonym w art. 237 § 1 w zw. z art. 244 § 1 KPA. Pismem z 13 stycznia 2021 r. strona, powołując jako podstawę prawną art. 37 § 3 pkt 1 KPA wniosła ponaglenie, a kolejnym pismem, z 16 marca 2021 r., skargę na bezczynność Burmistrza. Przedmiotową skargę Burmistrz przekazał Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnego w Opolu⁴³, a nie do Rady Miejskiej w Baborowie. Ww. sąd postanowił o odrzuceniu skargi⁴⁴ wskazując, że zgodnie z art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁴⁵, sprawa nie podlega kognicji sądu administracyjnego. Wniesione przez stronę 9 października 2022 r. ponaglenie w sprawie załatwienia ww. skargi na bezczynność Burmistrza również nie przekazał do organu stanowiącego gminy, lecz do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu⁴⁶. Zaniechanie przekazania skargi z 16 marca 2021 r. na bezczynność Burmistrza oraz ponaglenia w sprawie jej załatwienia z 9 października 2022 r. organowi właściwemu do jej rozpatrzenia, stanowi nieprawidłowość opisaną w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 263-303)

W dniu 8 lipca 2022 r. wpłynęła do Urzędu skarga na Burmistrza dotycząca braku działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na ulicy Kolejowej w Baborowie oraz nieudzielenia mieszkańcom odpowiedzi na pisma z 20 sierpnia 2020 r. Skarga ta została rozpatrzona 29 września 2022 r. poprzez podjęcie przez Radę Miejską w Baborowie uchwały Nr XXXIII/343/22, tj. po upływie wynikającego z art. 237 § 1 terminu jej załatwienia, wynoszącego miesiąc.

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Skarga z 5 lipca 2022 r. wpłynęła do rady w dniu 5 lipca – tj. w okresie wakacyjnym, w czasie, gdy ilość sesji, jak również posiedzeń komisji jest ograniczona. Mając na uwadze znaczną obszerność i poziom skomplikowania sprawy, objętej skargą, niemożliwym było przygotowanie przez Komisję Skarg Wniosków i Petycji stanowiska na sesję sierpniową. Dlatego pierwszym możliwym terminem merytorycznego rozpatrzenia skargi był termin sesji wrześniowej.

(akta kontroli str. 327-329)

Przewodniczący Rady Miejskiej w Baborowie wyjaśnił, że (...) Sesja Rady Miejskiej nie została zwołana w terminie umożliwiającym załatwienie skargi zgodnie z art. 237 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego z uwagi na fakt, że projekt uchwały w sprawie rozpatrzenia skargi na działalność Burmistrza Gminy Baborów za brak działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na ul. Kolejowej w Baborowie wpłynął do Rady Miejskiej w miesiącu wrześniu, tj. w trakcie trwającego okresu wakacyjno-urlopowego. Z uwagi na ten fakt, od tego momentu można było zwołać Sesję Rady Miejskiej.

(akta kontroli str. 877, 882)

W ww. sprawie Przewodnicząca Komisji, Skarg, Wniosków i Petycji wyjaśniła, że (...) *Posiedzenie zwołano niezwłocznie w dniu 11.07.2022 r. o godz. 15:04 z 7-dniowym wyprzedzeniem – na dzień 18.07.2022 r. w celu zapoznania się z trzema skargami, które wpłynęły do Rady Miejskiej w Baborowie. W trakcie posiedzenia*

⁴³ Dalej: WSA.

⁴⁴ Postanowienie z 6 lipca 2021 r., sygn. akt II SAB/Op 20/21.

⁴⁵ DZ. U. z 2023 r. poz. 259. Dalej: KPA.

⁴⁶ Dalej: SKO w Opolu.

w dniu 18.07.2022 r. rozpatrywane były 3 skargi m.in. za brak działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na ul. Kolejowej. Jednak nie wypracowano stanowiska, w związku z czym kontynuowano rozpatrywanie skargi w dniu 25.07.2022 r., na którym również Burmistrz Gminy udzielał wyjaśnień. (...) Po wypracowaniu stanowiska przez Komisję Skarg, Wniosków i Petycji odnośnie przedmiotowej skargi, po posiedzeniu jest dokonywany zapis w formie projektu uchwały przez pracownika Urzędu Miejskiego do programu Edytor Aktów Prawnych Legislator. Dopiero taki dokument jest przesyłany do Rady Miejskiej, co z uwagi na sezon wakacyjno-urlopowy nastąpiło po 31.08.2022 r., uniemożliwiając tym samym omówienie go na sesji w tym dniu. Ponadto Przewodnicząca poinformowała, że (...) Nie było formalnego wniosku do Burmistrza Gminy o ustosunkowanie się do skargi z dnia 8 lipca 2022 r. złożonej na działalność Burmistrza Gminy Baborów za brak działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na ul. Kolejowej. Komisja Skarg, Wniosków i Petycji zaprosiła Burmistrza na posiedzenie w celu złożenia wyjaśnień.

(akta kontroli str. 878-879, 883-890)

Skargę uznano za bezzasadną, wskazując w uzasadnieniu stanowiącym załącznik do ww. uchwały szereg działań podjętych w celu zapewnienia ochrony przeciwpowodziowej ul. Kolejowej. Działania te obejmowały m.in.: a/ wypowiedzenie przez Gminę umowy na korzystanie z działki wykorzystywanej na działalność rolniczą, z której – jak wskazali mieszkańcy – spływają wody opadowe wraz z mułem podtapiając ogrody i nioszą na posesje muł⁴⁷, b/ realizację od 2019 r. dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami, obejmującą wykonanie pełnej sieci kanalizacji deszczowej wraz z budową nowego głównego kolektora kanalizacji deszczowej na ulicy Opawskiej, stanowiącego urządzenie zbiorcze do odwodnienia ulicy Kolejowej, Polnej i Opawskiej oraz terenów przyległych, c/ działania zmierzające do przejęcia części terenu rolniczego na skrzyżowaniu ulicy Opawskiej i Polnej celem wykonania zbiornika pełniącego funkcję małej retencji, d/ udrożnienie, podczas bieżących prac związanych z utrzymaniem infrastruktury drogowej, dwóch wylotów, stanowiących elementy kanalizacji deszczowej, która jest usytuowana w działacie będącej własnością PKP. Stosownie do art. 237 § 3 KPA przewodniczący Rady Miejskiej w Baborowie poinformował skarżących o sposobie załatwienia skargi, a zawiadomienie to zawierało elementy, o których mowa w art. 238 § 1 KPA.

(akta kontroli str. 295-316)

1.13. Jak wyjaśnił Sekretarz (...) *W kontrolowanym okresie Gmina Baborów nie prowadziła działań promujących zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w żadnym zakresie. (...) Brak działań promujących zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości, w tym w szczególności opracowania i wdrożenia programu wspierającego finansowo przedsięwzięcia służące zagospodarowaniu tych wód, wynikał przede wszystkim z braku środków finansowych w budżecie Gminy oraz nadmiaru zadań realizowanych przez pracowników Urzędu.*

(akta kontroli str. 75, 140, 260, 262)

1.14. Gmina zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej⁴⁸ przekazywała w latach objętych kontrolą do GUS dane o prowadzonej działalności, tj. Sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna wraz z załącznikami. Dokumenty zostały przekazane

⁴⁷ Porozumienie nr 1/2022 z 19 stycznia 2022 r. w sprawie rozwiązania umowy dzierżawy nr 67/2000.

⁴⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 773.

w terminach wyznaczonych przez GUS⁴⁹, oprócz przypadków opisanych w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 328-391, 848-849, 851-854)

W latach 2020-2023 Urząd przekazywał do GUS również załączniki do sprawozdania SG-01 środki trwałe, dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych, w których w latach 2021 i 2022 wykazywano nakłady na wody/ścieki opadowe oraz uzyskane z tego tytułu efekty rzeczowe. Dokumenty za lata 2019-2021 zostały przekazane w wyznaczonych przez GUS terminach⁵⁰, natomiast za 2022 r. po tym terminie⁵¹.

Przypadki nieterminowej lub nierzetelnej realizacji obowiązków sprawozdawczych opisane zostały w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 54-67, 392-418)

1.15. W kontrolowanym okresie realizacja zadania dotyczącego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi, w tym realizacja inwestycji w tym obszarze nie była przedmiotem kontroli innych upoważnionych podmiotów, jak też przedmiotem audytu i kontroli wewnętrznej.

(akta kontroli str. 69, 125, 507-508)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 20 lutego 2019 r. do 23 stycznia 2020 r. zadanie własne gminy związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych nie zostało przypisane w zakresie obowiązków żadnemu pracownikowi Urzędu⁵², co świadczy o braku wymaganej rzetelności działań kierownika kontrolowanej jednostki w tym obszarze.

Zgodnie ze Standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁵³, II A Środowisko wewnętrzne, pkt 3 Struktura organizacyjna, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny.

(akta kontroli str. 71-73, 126-186)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Brak przypisania zadań związanych z odprowadzaniem wód opadowych w zakresie czynności w okresie od 20 lutego 2019 r. do 23 stycznia 2020 r. wynikał z braku stabilności zatrudnienia na samodzielnych stanowiskach oraz po wprowadzeniu nowego regulaminu organizacyjnego Urzędu przedłużającą się absencją pracownika – nowo mianowanej kierownik referatu, która przed podpisaniem dokumentów związanych z awansem poszła na długotrwałe

⁴⁹ Sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna, z tego za lata 2022-2021 w terminie do 7 lutego następnego roku, za 2020 r. do 5 lutego 2021 r., a za 2019 r. do 24 lutego 2020 r. Załączniki do ww. sprawozdań za: 2019 r. w terminie do 2 listopada 2020 r. (część sprawozdania), za 2020 r. do 15 kwietnia 2021 r., 2022 r. do 17 kwietnia 2023 r.

⁵⁰ Do 15 lutego następnego roku za 2020 r. i 2021 r., do 17 lutego 2020 r. za 2019 r.

⁵¹ Do 15 lutego 2023 r.

⁵² W kontrolowanym okresie zadania te przypisano w zakresach obowiązków: Podinspektora ds. infrastruktury komunalnej – zatrudnionego w okresie od 19 grudnia 2018 r. do 19 lutego 2019 r. (samodzielne stanowisko pracy), Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 24 stycznia 2020 r. do 31 lipca 2020 r., Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 3 sierpnia 2020 r. do 28 lutego 2023 r. oraz Podinspektora ds. rozwoju architektonicznego i utrzymania infrastruktury w okresie od 15 lutego 2023 r.

⁵³ Załącznik do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Finansów Nr 15, poz. 84). Dalej: standardy kontroli zarządczej.

chorobowe i niemożliwym było formalne przypisanie danego zakresu obowiązków wskazanemu pracownikowi.

(akta kontroli str. 840-844)

Ponadto przyjęcie przez Kierownika Referatu Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej zadań, uprawnień i obowiązków określonych w pisemnym zakresie czynności z 27 sierpnia 2019 r., nie zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem. Zgodnie ze standardami kontroli zarządczej II A Środowisko wewnętrzne, pkt 4 Delegowanie uprawnień, przyjęcie delegowanych uprawnień powinno być potwierdzone podpisem.

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Zakres obowiązków pracownika wynikał z art. 94 pkt 1 KP, zgodnie z którym pracodawca jest obowiązany zaznajamiać pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami. Pracodawca musi m.in. poinformować pracownika nt. sposobu wykonywania pracy, zakresu czynności i podstawowych uprawnień jeszcze przed dopuszczeniem do pracy, w dowolnej formie – przepisy tego szczegółowo nie określają – może to być również forma ustna. Brak podpisu kierownika nowopowstałego Referatu Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej na zakresie obowiązków jest w tutejszym Urzędzie przypadkiem jednostkowym.

(akta kontroli str. 183-186, 840-843)

2. Burmistrz, wbrew zobowiązaniu wynikającemu z § 4 ust. 1 umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów z 31 marca 2017 r., zawartej ze Spółką nie zapewnił przekazania ww. składników majątkowych gminy na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego podpisanego przez przedstawicieli stron, zawierającego wskazane w treści § 4 ust. 2 tej umowy elementy, w tym wykazy przyłączonych odbiorców.

(akta kontroli str. 68, 71-72, 97-122, 126)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Podczas przekazywania w administrowanie sieci kanalizacji deszczowej w Baborowie nie został sporządzony protokół zdawczo-odbiorczy. Nie są mi znane powody braku jego sporządzenia. (...) Dostępna w Urzędzie Miejskim dokumentacja dotycząca sieci kanalizacji deszczowej nie zawiera wykazu przyłączonych odbiorców (...). Brak jest także dokumentu potwierdzającego przekazanie tych danych Zakładowi Usług Komunalnych w momencie zawierania umowy. (...) W trakcie trwania umowy Gmina nie przekazywała żadnych danych o odbiorcach wód opadowych i roztopowych z prowadzonych w Urzędzie rejestrów.

(akta kontroli str. 260-262)

Była burmistrz Gminy Baborów⁵⁴ wyjaśniła, że (...) Z przykrością informuję (...), że nie pamiętam, dlaczego nie został, w związku z powierzeniem ww. zadania, sporządzony protokół zdawczo-odbiorczy. Dodam również, że nie posiadam żadnej dokumentacji urzędowej z okresu, w którym byłam burmistrzem Gminy Baborów.

(akta kontroli str. 651, 874-876)

3. Zarówno przed powierzeniem Spółce – na podstawie umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów z 31 marca 2017 r. – realizacji zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, jak i do dnia zakończenia czynności kontrolnych Burmistrz nie zapewnił przygotowania projektu uchwały w tej sprawie, w celu przedstawienia jej Radzie Miejskiej w Baborowie.

⁵⁴ Burmistrz Gminy Baborów w okresie od 7 grudnia 2010 r. do 19 listopada 2018 r.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o gospodarce komunalnej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o wyborze sposobu prowadzenia i form gospodarki komunalnej. W myśl art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵⁵, formy prowadzenia gospodarki gminnej, w tym wykonywania przez gminę zadań o charakterze użyteczności publicznej, określa odrębna ustawa⁵⁶, a stosownie do art. 18 ust. 2 pkt 15 tej ustawy, do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowanie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Przygotowanie projektu uchwały należy do zadań organu wykonawczego (art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym).

(akta kontroli str. 72, 97-99, 127)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Wody opadowe i roztopowe zgodnie z obowiązującą w dniu zawarcia umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017 r. poz. 328) należały do kategorii ścieków odprowadzanych do wód lub ziemi (art. 2 pkt 8c). Utworzony w 1992 roku Zakład Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Baborowie ma za zadanie m.in. realizację zadań własnych gminy polegających na zapewnieniu zbiorowego odprowadzania ścieków odbiorcom tych usług. Prawdopodobnie organ wykonawczy gminy uznał, że skoro został już utworzony w wyniku Uchwały Rady Miejskiej w Baborowie podmiot, który ma się zajmować na terenie Gminy tego rodzaju działalnością, to kolejna uchwała decydująca o wyborze sposobu i formie gospodarki komunalnej, w tym przypadku odprowadzaniu ścieków stanowiących wody opadowe i roztopowe ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne, jest zbędna.*

(akta kontroli str. 652, 655)

Była Burmistrz Gminy Baborów wyjaśniła, że (...) *Z przykrością informuję, że nie pamiętam, dlaczego nie został przygotowany projekt uchwały w sprawie powierzenia zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Zakładowi Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Baborowie (...). Dodam również, że nie posiadam żadnej dokumentacji urzędowej z okresu, w którym byłam burmistrzem Gminy Baborów.*

(akta kontroli str. 651, 874-876)

NIK zwraca uwagę, że w związku z wejściem w życie ustawy Prawo wodne, wody opadowe i roztopowe utraciły status ścieków. Do tak rozumianych wód opadowych i roztopowych miały zastosowanie wymogi prawne odnoszące się do ścieków m.in. w zakresie sposobu ustalania taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, określone w przepisach ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵⁷ oraz rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie⁵⁸. W aktualnym stanie prawnym realizacja zadań własnych gminy, polegających na zapewnieniu zbiorowego odprowadzania ścieków nie obejmuje swoim zakresem odprowadzania wód opadowych i roztopowych. W związku z powyższym, podjęcie decyzji w sprawie powierzenia realizacji tego zadania odrębnej od gminy osobie prawnej stanowi decyzję w zakresie wyboru sposobu prowadzenia gospodarki komunalnej i zgodnie z cyt. wyżej art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o gospodarce komunalnej, należy do wyłącznej kompetencji organu stanowiącego gminy.

⁵⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 40.

⁵⁶ Ustawa o gospodarce komunalnej.

⁵⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028, ze zm.

⁵⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1701.

4. Burmistrz nie zapewnił w pełni rzetelnego przygotowania projektu uchwały w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych (druk nr 80/19), ponieważ nie zamieścił w nim postanowienia o obowiązku publikacji tej uchwały w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego. Tym samym treść podjętej przez Radę Miejską w Baborowie uchwały Nr VII/89/19 w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych nie wskazywała, że stanowi ona akt prawa miejscowego, pomimo że ceny (opłaty) uchwalane na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej obowiązują na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego, wiążąc wszystkie podmioty wykonujące gospodarkę komunalną w zakresie usług użyteczności publicznej (tj. jednostki samorządowe oraz podmioty, którym powierzono wykonywanie tych usług), jak i ich odbiorców.

(akta kontroli str. 44-45, 49, 839)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Projekt uchwały w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych (druk nr 80/19) został przygotowany jako akt kierownictwa wewnętrznego. Taki charakter prawny tego projektu został przyjęty m.in. na podstawie wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 października 2017 r. III SA/GI 825/17 oraz z dnia 7 marca 2016 r. IVSA/GI 35/16, w których stwierdzono, że przepis art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej nie może być podstawą do wydania przepisów o charakterze prawa miejscowego, gdyż byłoby to niedopuszczalną niekonsekwencją zważywszy na treść art. 40 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym, zezwalającą na określenie jedynie zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, a nie również innych uregulowań. Późniejsza zmiana linii orzeczniczej zawarta m.in. w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 27 lutego 2019 r. I SA/Op 368/18 w którym orzeczono, że uchwała wydana na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej ma charakter aktu prawa miejscowego, spowodowała zmianę przez Radę Miejską w Baborowie uchwały Nr VII/89/19 z dnia 18 czerwca 2019 r.*

(akta kontroli str. 880-881)

5. Burmistrz, przed przedłożeniem organowi stanowiącemu projektów uchwał w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych, ustalonych w uchwałach Rady Miejskiej w Baborowie Nr VII/89/19 z 18 czerwca 2019 r. i Nr VIII/102/19 z 7 sierpnia 2019 r. nie dokonał rzetelnej weryfikacji sposobu obliczenia tej stawki, w tym pod kątem ujęcia wszystkich niezbędnych rodzajów kosztów prowadzonej działalności, celem zapewnienia przychodów na poziomie umożliwiającym ich sfinansowanie, a jednocześnie w rozmiarze niepowodującym nadmiernych obciążeń dla odbiorców tych usług.

Urząd nie dysponował szczegółową dokumentacją stanowiącą podstawę ustalenia stawki opłaty przyjętej w treści ww. uchwał w wysokości 1,00 zł/m³ plus 8% VAT, tj. 1,08 zł/m³. Podstawę przyjęcia ww. stawki opłaty stanowiła pisemna informacja Prezesa Spółki z 23 kwietnia 2019 r. w sprawie propozycji przyjęcia stawki 0,95 zł/m³, wyliczonej z uwzględnieniem kosztów opłat odprowadzanych do PGW Wody Polskie oraz kosztów bezpośrednich obciążających przedmiotową działalność.

(akta kontroli str. 35-53, 260-262, 839)

Biegły, powołany⁵⁹ w celu oceny rzetelności i zgodności z dokumentacją źródłową kalkulacji stanowiącej podstawę wyliczenia stawki opłaty za usługę odprowadzania wód opadowych i roztopowych, która w latach 2018-2023 świadczona była przez Spółkę, w wydanej opinii stwierdził, że:

- szacunek sumy kosztów bezpośrednich (bez opłaty zmiennej dla PGW Wody Polskie) i pośrednich przyjęty w kalkulacji z kwietnia 2019 r. w wysokości 54 400,00 zł był zawyżony i nie wynikał z ewidencji kosztów odprowadzania wód opadowych na koncie 500-39-xxx za 2018 r. Poniesione w latach 2019-2022 pozostałe koszty bezpośrednie i pośrednie były znacznie niższe od planowanych, a to oznacza, że kalkulacja w części dotyczącej pozostałych kosztów została sporządzona nierzetelnie;
- oszacowana w kalkulacji opłata zmienna za usługi wodne PGW Wody Polskie w wysokości 50 000,00 zł rocznie była niewystarczająca w stosunku do opłat naliczonych w okresie 2019-2022;
- wskutek obniżenia opłat zmiennych na rzecz PGW Wody Polskie w latach 2021-2022 o ok. 14 -15 tys. zł w porównaniu z opłatami za 2020 r. Spółka uzyskała bardzo wysoką rentowność usługi odprowadzania wód opadowych (na poziomie 15-20%). Przyczyniło się do tego również niższe od planowanych 54 400,00 zł wykonanie pozostałych kosztów oraz 10% marża zysku;
- w kontrolowanym okresie Spółka nie aktualizowała kalkulacji ceny za m³ odprowadzanych wód opadowych, mimo upływu ponad trzech lat od sporządzenia kalkulacji. Obowiązująca od 1 września 2019 r. stawka w wysokości 1,0 zł/m³ netto w dalszym ciągu wystarcza na pokrycie kosztów działalności i pozwala na wypracowanie zysku.

(akta kontroli str. 893-898)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Cena za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej, którą przyjęto w uchwałach Nr VII/89/19 i Nr VIII/102/19 Rady Miejskiej w Baborowie oparto na wniosku Zakładu Usług Komunalnych z dnia 23 kwietnia 2019 r. Gmina nie była w posiadaniu szczegółowej kalkulacji, z której wynikałaby kwota zawarta we wniosku.

Ze strony Gminy nie były prowadzone żadne analizy dotyczące potrzeb w zakresie infrastruktury, a ustalenie nieco wyższej ceny niż proponowana przez ZUK wynikało m.in. z porównania ceny stosowanej przez sąsiednią gminę Głubczyce, która za identyczną usługę wprowadziła od 1 kwietnia 2019 r. prawie dwukrotnie wyższą kwotę wynoszącą 2,06 zł/m³.

(akta kontroli str. 653-655)

6. Burmistrz nie zapewnił opracowania gminnego programu ochrony środowiska, pomimo obowiązku wynikającego z art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z tym przepisem organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 tej ustawy. Program uchwalany jest przez radę gminy (art. 18 ust. 1 ustawy).

(akta kontroli str. 74, 139, 510-515)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) Organ wykonawczy Gminy nie sporządził gminnego programu ochrony środowiska z uwagi na brak wystarczających zasobów kadrowych do jego sporządzenia we własnym zakresie, a także środków finansowych na zlecenie wykonania planu przez podmiot zewnętrzny.

(akta kontroli str. 510-512)

⁵⁹ Postanowienie z 12 maja 2023 r.

7. Burmistrz, wskutek błędnej kwalifikacji pism strony w sprawie załatwienia wniosku z 18 sierpnia 2020 r. dotyczącego lokalnych podtopień ulicy Kolejowej, tj. skargi na bezczynność z 16 marca 2021 r. i ponaglenia z 9 października 2022 r. zaniechał ich przekazania Radzie Miejskiej w Baborowie. Stosownie do art. 246 KPA wnioskodawcy niezadowolonemu ze sposobu załatwienia wniosku, a także w przypadku niezaczerwienia wniosku w terminie służyło prawo wniesienia skargi w trybie określonym w rozdziale 2 Działu VIII tej ustawy. Zgodnie z art. 229 pkt 3 KPA, organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności burmistrza jest rada gminy, tymczasem ww. pisma strony Burmistrz przekazał WSA w Opolu i SKO w Opolu.

(akta kontroli str. 263-303)

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Pismo (...) z 18 sierpnia 2020 r. było jednym z kilku pism kierowanych do Urzędu w tym okresie. W szczególności dotyczyły one inwestycji drogowej dot. ul. Kolejowej. Podniesiona we wniosku kwestia lokalnych podtopień była jednym z zagadnień będących przedmiotem dwustronnej wymiany pism. W ramach wzmożonej korespondencji przedmiotowe pismo zostało omyłkowo pominięte w ramach odpowiedzi (co też było przyczyną braku zawiadomienia strony w ramach art. 245 kpa).* Ponadto w zakresie skargi poinformował, że (...) *Przedmiotowa skarga dotyczyła bezczynności Burmistrza Gminy Baborów – jako organu, co wprost wynikało z treści skargi. Wobec przepisu art. 3 § 2 pkt 8 i 9 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo postępowania przed sądami administracyjnymi (...) skarga na bezczynność m.in. w zakresie braku zawiadomienia o nieterminowym załatwieniu sprawy – została przekazana do WSA (w ustawowym terminie 30 dni).*

(akta kontroli str. 327-329)

8. Załączniki do Sprawozdania SG-01 Statystyka gminy zostały przekazane do GUS z naruszeniem obowiązujących terminów. I tak, załączniki:

a/ gospodarka mieszkaniowa i komunalna, za lata 2019 (część sprawozdania)⁶⁰ i 2021 r. po upływie terminów określonych przez ten Urząd⁶¹, tj.: za 2019 r. 14 maja 2020 r.⁶⁰ oraz za 2021 r. - 19 kwietnia 2022 r., podczas gdy termin na przekazanie ww. dokumentów został określony na 15 kwietnia danego roku kalendarzowego;

b/ nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych, za 2022 r. został przekazany 22 lutego 2023 r., podczas gdy termin na przekazanie tego dokumentu został określony na 15 lutego 2023 r.

Ponadto, w dokumentach tych za lata 2021 i 2022 wykazano nierzetelne dane, z tego:

a/ za 2021 r. w ramach nakładów w łącznej wysokości 178,1 tys. zł, w źródłach finansowania wykazano błędne dane w zakresie środków pochodzących z środków własnych – 145,4 tys. zł i pochodzących z budżetu centralnego - 32,7 tys. zł, podczas gdy z budżetu centralnego pochodziły środki w wysokości 61,49 tys. zł;

b/ za 2022 r. w zakresie wykazanego źródła finansowania poniesionych nakładów, tj. jako źródło finansowania nakładów w wysokości 138,9 tys. zł podano budżet województwa, podczas gdy wydatki te dotyczyły działań realizowanych ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (budżet centralny);

(akta kontroli str. 60-67, 372-379, 386-391, 524)

⁶⁰ W terminie do 15 kwietnia 2020 r. należało przekazać dane dotyczące nielegalnych wysypisk, PSZOK, gromadzenia i wywozu nieczystości ciekłych oraz kosztów systemu gospodarki odpadami.

⁶¹ Terminy publikowane na stronie internetowej Urzędu lub przekazywane jako informacja drogą mailową.

Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Niedotrzymanie terminu złożenia pierwszej części sprawozdania (zostało złożone 14 maja 2020 r.) wynikało m.in. z dezorganizacji pracy spowodowanej pandemią COVID-19. (...) Przekazanie sprawozdań SG-01 za lata 2021 i 2022 z kilkudniowym opóźnieniem wynikało z natłoku pracy. (...) Nieprawidłowości dotyczące zakwalifikowania źródła finansowania nakładów na zadania zawarte w sprawozdaniu SG-01 za 2022 rok oraz błędne dane liczbowe podane w sprawozdaniu za 2021 rok zostały wykazane omyłkowo.*

(akta kontroli str. 848-849, 851-854)

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie w Urzędzie podejmowano skuteczne działania w celu diagnozowania potrzeb w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych. Terminowo wywiązywano się także z obowiązku corocznego sporządzania sprawozdania z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i planach zarządzania ryzykiem powodziowym. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. zaniechania sporządzenia projektu uchwały w sprawie powierzenia zadania eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Spółce oraz zaniechania realizacji obowiązku przekazania przedmiotu umowy o administrowanie siecią kanalizacji deszczowej w miejscowości Baborów na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego. W Urzędzie nie podjęto także działań zmierzających do rzetelnej weryfikację sposobu wyliczenia proponowanej przez Spółkę stawki opłaty za usługę odprowadzania wód opadowych i roztopowych, która stanowiła podstawę do określenia takiej opłaty przez Radę Miejską.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją zadania w zakresie gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawowanie nadzoru właścicielski nad spółkami z udziałem Gminy nie zostało przypisane żadnej komórce organizacyjnej Urzędu, jak też pracownikowi tej jednostki. Sekretarz wyjaśnił, że (...) *Nadzór właścicielski sprawuje bezpośrednio Burmistrz Gminy Baborów wykonujący jednocześnie funkcję większościowego udziałowca/wspólnika (ponad 88% udziałów) w Zgromadzeniu Wspólników Spółki ZUK Sp. z o.o. (...) W kontrolowanym okresie w Urzędzie Miejskim w Baborowie nie obowiązywały żadne pisemne procedury zasad sprawowania nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Gminy. Ponieważ jak wskazano wyżej nadzór właścicielski sprawuje bezpośrednio Burmistrz, który w latach 2011-2018 był Prezesem Zarządu Spółki ZUK, a co za tym idzie znane mu są zasady funkcjonowania tej firmy, odstąpiono od wprowadzenia pisemnych regulacji w tym zakresie. Monitorowanie i ocenę ekonomiczno-finansową oparto na sprawozdaniach z działalności organów spółki tj. Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki zawierających m.in. opinie i raporty z badania sprawozdań finansowych przez biegłego rewidenta.*

(akta kontroli str. 420-423)

2.2. Zgodnie z umową Spółki⁶² wspólnikami Spółki pozostawały wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego: Gmina Baborów⁶³, Gmina Pawłowiczki⁶⁴ i Gmina Reńska Wieś⁶⁵. Stosownie do postanowień ww. umowy członkowie Rady Nadzorczej, która sprawowała stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności, byli powoływani/odwoływani uchwałą Zgromadzenia Wspólników spośród kandydatów wskazanych przez wspólników, w tym dwóch przez Gminę

⁶² Akt notarialny Rep. A nr 12740/2016 z 14 grudnia 2016 r. Dalej: umowa Spółki.

⁶³ Posiadająca w kapitale zakładowym 788 udziałów o łącznej wartości nominalnej 394 000,00 zł.

⁶⁴ Posiadająca w kapitale zakładowym 50 udziałów o łącznej wartości nominalnej 25 000,00 zł.

⁶⁵ Posiadająca w kapitale zakładowym 50 udziałów o łącznej wartości nominalnej 25 000,00 zł.

Baborów, a po jednym przez Gminę Pawłowiczki i Gminę Reńska Wieś. W § 29 umowy spółki wyłączona została możliwość przeprowadzania indywidualnej kontroli Spółki przez wspólników, przewidzianej w art. 212 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁶⁶.

(akta kontroli str. 449-472)

W kontrolowanym okresie Burmistrz dysponował informacjami o aktualnej sytuacji Spółki, które uzyskiwał m.in. ze sprawozdań z działalności tego podmiotu. W sprawozdaniach za lata 2018-2021 Spółka zawierała informacje o prowadzonej działalności i uzyskanych przychodach, w tym szczegółowo w podziale na poszczególne grupy, obejmujące m.in. kanalizację deszczową. Wykazywane w ww. dokumentach dane dotyczyły sytuacji finansowej Spółki, tj. wysokości zysku lub straty wykazywanego w sprawozdawczym roku, w porównaniu do lat poprzednich, z uwzględnieniem czynników wpływających na sytuację Spółki. W sprawozdaniach ujmowano także dane dotyczące zamierzonych i zrealizowanych inwestycji, z podaniem źródeł ich finansowania. Czynności nadzoru właścicielskiego Burmistrz realizował także za pośrednictwem przedstawicieli Gminy w Radzie Nadzorczej, w tym poprzez zapoznawanie się ze sprawozdaniami przedkładanymi Zgromadzeniu Wspólników do zatwierdzenia⁶⁷. W dokumentach tych zostały zawarte informacje dotyczące: realizowanych zadań, podejmowanych uchwał, oceny sprawozdań finansowych Spółki, opinii na temat sprawozdań Zarządu Spółki oraz oceny wniosku Zarządu w sprawie pokrycia straty lub przeznaczenia zysku.

(akta kontroli str. 687-838)

2.3. W zakresie dotyczącym uregulowania warunków przekazywania przez gminę Spółce wsparcia finansowego ze środków publicznych Sekretarz poinformował, że (...) *Uregulowania dotyczące przekazywania przez Gminę wsparcia finansowego zgodnie z dyspozycją art. 18 ust. 2 pkt 9g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zostały ujęte w Uchwale Nr XXII/248/21 Rady Miejskiej w Baborowie z dnia 16 sierpnia 2021 r. w sprawie zasad wnoszenia, cofania i zbywania udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego (Dz. U. Woj. Opolskiego z 2021 r. poz. 2118). Nie dokonywano wewnętrznych uregulowań dotyczących poręczeń lub gwarancji, ponieważ w okresie kontrolowanym nie było konieczne zawierane tego rodzaju umów.*

(akta kontroli str. 421-423)

W sprawie udzielania Spółce wsparcia finansowego z budżetu Gminy w związku z realizacją zadania odprowadzania wód opadowych i roztopowych Sekretarz

⁶⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1467. Dalej: KSH.

⁶⁷ 1/ Za rok 2018 uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Baborowie z dnia 24 czerwca 2019 r.: nr 1/2019 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2018, nr 2/2019 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2018, nr 3/2019 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki za rok obrotowy 2018.

2/ Za rok 2019 uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Baborowie z dnia 24 czerwca 2020 r.: nr 1/2020 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2019, nr 2/2020 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2019, nr 3/2020 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki za rok obrotowy 2019.

3/ Za rok 2020 uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Baborowie z dnia 5 lipca 2021 r.: nr 3/2021 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2020, nr 4/2021 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2020, nr 5/2021 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki za rok obrotowy 2020.

4/ Za rok 2021 uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Baborowie z dnia 27 czerwca 2022 r.: nr 2/2022 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2021, nr 3/2022 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2021, nr 4/2022 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki za rok obrotowy 2021.

poinformował, że (...) W okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2019 do 2023, nie wydatkowano z budżetu Gminy na rzecz Zakładu Usług Komunalnych w Baborowie żadnych środków finansowych przeznaczonych na podwyższenie kapitału Spółki albo udzielenie pożyczki lub dopłaty na realizację zadań związanych z odprowadzaniem wód opadowych. Nie udzielono także w związku z realizacją w/w zadań żadnych poręczeń lub gwarancji, jak również nie przekazano na ten cel innych środków finansowych.

(akta kontroli str. 421, 423)

2.4. W sprawie weryfikacji założeń uzasadniających powierzenie Spółce zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Sekretarz poinformował, że (...) Gmina nie dysponuje dokumentami lub informacjami, które umożliwiają weryfikację przyjętych założeń z powierzenia Spółce ZUK eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Prawdopodobnie przy podejmowaniu decyzji o przekazaniu zadania Spółce nie były rozważane inne warianty realizacji tego zadania m.in. z uwagi na to, że Spółka jest przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym uprawnionym do przygotowywania taryf na ścieki, którymi w tym czasie były wody opadowe i roztopowe. (...) Główną korzyścią powierzenia Spółce ZUK eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych jest zapewnienie sprawnego i bezawaryjnego jej działania. Zadanie to mimo niskich nakładów finansowych jest naszym zdaniem przez Spółkę na bieżąco realizowane.

(akta kontroli str. 844-846)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Burmistrz nie podjął rzetelnych działań zmierzających do zapewnienia pobieraniu opłat wynikających z uchwały Nr VII/89/19 z 18 czerwca 2019 r. oraz Nr VIII/102/19 z 7 sierpnia 2019 r. od wszystkich odbiorców z terenu miasta Baborów, pomimo dysponowania informacjami wskazującymi na obciążanie takimi opłatami jedynie wybranych odbiorców.

Zgodnie z wyjaśnieniem Sekretarza *Po wejściu w życie uchwał Rady Miejskiej w Baborowie ustalających wysokość cen za odbiór wód opadowych i roztopowych, opłata ta była pobierana, podobnie jak w okresie wcześniejszym, tylko od większych podmiotów prowadzących działalność oraz od Gminy Baborów i Powiatu Głubczyckiego. W odniesieniu do działań Spółki podejmowanych przed podjęciem ww. uchwał wyjaśnił, że Zwolnienie z obowiązku uiszczenia opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych osób fizycznych będących właścicielami nieruchomości użytkowanych wyłącznie na cele mieszkalne, wprowadzone zostało m.in. z uwagi na zbyt duży nakład pracy do ustalenia i egzekwowania stosunkowo niewielkich opłat (rzędu kilkunastu złotych rocznie) za poszczególne nieruchomości. Usługa odbioru deszczówki z terenów zabudowy jednorodzinnej była realizowana, mimo niepobierania opłat.*

(akta kontroli str. 35-53, 260-262, 652-655, 839)

Jednocześnie Burmistrz, nie kwestionując stosowanej przez Spółkę praktyki, nie podjął działań zmierzających do przygotowania projektu uchwały zamieniającej dotychczasowe zasady w tym obszarze, wynikające z obowiązującego na terenie gminy aktu prawa miejscowego.

W powyższym zakresie Burmistrz wyjaśnił, że (...) Uchwała Nr VII/89/19 Rady Miejskiej w Baborowie z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych stanowiła akt kierownictwa wewnętrznego ustalający jedynie cenę za usługę. To do Zakładu Usług

Komunalnych w Baborowie należało ustalenie kręgu podmiotów od których pobierał opłatę przy uwzględnieniu dotychczasowej praktyki oraz postanowień umowy z dnia 31 marca 2017 r. o administrowaniu siecią kanalizacji deszczowej, w której w § 3 ust 1 zawarto zapis o realizowaniu zbiorowego odprowadzania ścieków opadowych „pochodzących z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni, w szczególności z terenów przemysłowych, handlowych, usługowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów”. Przy podejmowaniu w związku ze zmianą linii orzeczniczej sądów kolejnej uchwały Nr VIII/102/19 z dnia 7 sierpnia 2019 r., stanowiącej już akt prawa miejscowego, nie zwrócono uwagi na konieczność jej uzupełnienia o stosowane w praktyce wyłączenia.

(akta kontroli str. 891-892)

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie Burmistrz dysponował informacjami i danymi o działalności Spółki, w tym jej sytuacji finansowej. Powyższe umożliwiło sprawowanie nadzoru właścicielskiego na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach.

Burmistrz nie podjął jednak rzetelnych działań zmierzających do zapewnienia pobierania przez Spółkę opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych od wszystkich odbiorców z terenu miasta Baborów lub zmierzających do zamiany obowiązujących w tym obszarze uregulowań.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wyeliminowanie przypadków braku udokumentowania przyjęcia przez pracownika powierzonych zadań, obowiązków i uprawnień, ujętych w pisemnych zakresach czynności.
2. Podjęcie działań w celu przygotowania gminnego programu ochrony środowiska.
3. Zapewnienie rzetelnego przygotowania projektów uchwał Rady Miejskiej w sprawie wysokości stawki opłaty za gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi, proponowanej przez Spółkę.
4. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających załatwianie wniosków i skarg w terminach oraz w sposób określony przepisami KPA.
5. Wzmocnienie nadzoru nad realizacją obowiązków sprawozdawczych oraz wykonywaniem uchwał Rady Miejskiej przez Spółkę.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 29 czerwca 2023 r.

Kontroler

Agnieszka Broszczak
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

.....
DIREKTOR
Delegatura w Opolu
podpis
Iwona Zyman

